

alkotó gondolat iránti elkötelezettség, a szellem morális cselekvő működése, a képzelet és a fegyelmezett gondolkodás emberi összjátéka.

Somolyogna, ha mindezt hallaná.

*Tolcsvai Nagy Gábor*

egyetemi tanár  
ELTE BTK

Mai Magyar Nyelvi Tanszék

## A Magyar Nyelvi Bizottság 2011. évi beszámolója

### A tudományos bizottság 2011. évi tevékenysége

A bizottság neve: Magyar Nyelvi Bizottság. A bizottság az MTA osztályközi bizottsága, az I., a II., a III., a IV., az V., a VI., a VII., a VIII., a IX., a X. és a XI. osztály közös testülete.

A bizottság elnöke: *Keszler Borbála*, társelnöke: *Grétsy László*, titkára *Heltainé Nagy Erzsébet*

A bizottság létszáma: 35 fő; akadémikus 8; MTA doktora/tudomány doktora: 13; kandidátus 5; PhD: 9; + 2 fő állandó meghívottként

Köztestületi tagok létszáma: 35 fő

A bizottság al- és munkabizottságai: a bizottság tagjaiból szűkebb körű bizottság alakult

### A tudományos bizottság ülései és rendezvényei

2011-ben a bizottság 7 ülést tartott. A Bizottság önálló rendezvényt nem tartott, a bizottság tagjai számos helyesírási, beszédkutatási, magyar nyelvhasználati rendezvényen vettek részt, előadóként, szervezőként.

- (1) Implom József helyesírási verseny Kárpát-medencei döntője: Gyula, 2011. február 24–25. Előadások a szakmai programokon: *Heltainé Nagy Erzsébet*: Tények és mítoszok a nyelvi értéktulajdonításokban; *Tóth Etelka*: Az internetes nyelvhasználat és a helyesírás.
- (2) Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási verseny döntője: Budapest, ELTE BTK. A zsűri elnöke: *Keszler Borbála*, a zsűri titkára: *Antalné Szabó Ágnes*, tagjai: *Laczkó Krisztina*, *Kiss Jenő*.
- (3) Beszédkutatás 2011 konferencia: 2011. október 27–28. MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest. Téma: spontán beszéd; elemzések, adatbázisok, alkalmazások. Szervező, előadó: *Gósy Mária*. Beszédadat-bázisok a kutatásban és az alkalmazásban. MTA Nyelvtudományi Intézet, 2011. november 17. A Magyar Tudomány Napja. *Gósy Mária*.
- (4) Kossuth Lajos szónokverseny és retorikai konferencia: 2011. november 18–19. Budapest, ELTE BTK. Szervező: *Tóth Etelka*, zsűrielnök: *Balázs Géza*.
- (5) Előadások, továbbképzés: *Antalné Szabó Ágnes*: A magyar helyesírás rendszere. Tanári továbbképzés, 2011. március 4. Budapest (Kispest). *Tóth Etelka*: Az internetes nyelvhasználat. Többnyelvűség Európában: távlatok és gyakorlatok Kelet-Közép-Európában konferencia. 2011. március 25–26. Budapest.

### Díjak, kitüntetések (2008–2011)

Antalné Szabó Ágnes: Lőrincze-díj (2008)

Császár Ákos: Akadémiai Aranyérem (2009)

Gósy Mária: Akadémiai Díj (2008), Bárczi Gusztáv-díj (2008)

Keszler Borbála: Akadémiai Díj (2009), Implom József-díj (2009); Bárczi Géza-emlékérem (2009); Nagy J. Béla-díj (2010)

Kiss Jenő: Pro Renovanda Cultura Hungariae (2008); Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje (2008)

Laczkó Krisztina: Nagy J. Béla-díj (2011)  
Prószéky Gábor: Gábor Dénes-díj (2010)  
Sólyom Jenő: Széchenyi-díj (2011)  
Szathmári István: Toldy Ferenc-díj (2011)

## A bizottság 2008 és 2011 közötti működésének legfontosabb eredményei

A Magyar Nyelvi Bizottság legfontosabb tudományos témáját 2008 és 2011 között az akadémiai helyesírási szabályzat készülő, 12. kiadásával kapcsolatos munkálatok jelentették.

A Magyar Nyelvi Bizottság 2003 novemberében határozatot fogadott el *A magyar helyesírás szabályai* című akadémiai helyesírási szabályzat 12. kiadásának az előkészítő munkálatairól. A bizottság ezután többéves munkával, amelyet Keszler Borbála, a bizottság elnöke fogott össze, elvégezte *A magyar helyesírás szabályai* 11. kiadásának (AkH. 11.) rendszeres és módszeres áttekintését, felülvizsgálatát, javítását; ennek eredményeképpen 2010 végére elkészült a leendő 12. kiadás szövege.

A bizottság a helyesírás mai állapotának és jövőjének, az elvi, grammatikai kérdéseknek az áttekintése után egyenként megvitattott minden egyes helyesírási fejezetet. A (hangfelvétellel rögzített) viták alapján elkészült minden szabályzatfejezetnek az átírt változata, a kihagyott szövegrészek és az új betoldások jelölésével. A javított fejezetek vitája után a bizottság (korábbi szándékának megfelelően és az MTA I. Osztályának ez irányú javaslatával is egyetértve) kívánatosnak tartotta a minél szélesebb körű szakmai konszenzus megteremtését az esetleges változtatásokkal, módosításokkal kapcsolatban. Ennek érdekében a bizottság 2008 tavaszán az addig összeállt munkaanyagot (megjelölve a módosításokat, változtatási javaslatokat) véleménykérési céllal eljuttatta különféle szakmai fórumokhoz: az MTA Nyelvtudományi Intézetébe, a gyakorlóiskolákba, több egyéb gimnáziumba, a magyar egyetemi és főiskolai nyelvészeti tanszékekre, a magyar nyelvészettel foglalkozó több európai tanszékre, ezen kívül néhány munkabizottsághoz is. A javaslatok, vélemények beérkezése és feldolgozása után 2008. június 4-én a bizottság nyilvános ülést tartott. A vitaanyagra összesen mintegy 500, konkrét nyelvi jelenségekkel foglalkozó hozzászólás érkezett. A bizottság a javaslatokat egyenként mérlegelte, és számos esetben beépítette a szabályzattervezetbe.

A bizottság a szabályzat új változatának szövegét a 2009. június 16-i ülésén elfogadta, azzal a fenntartással, hogy a bizottság 12 tagjából alakuljon egy szűkebb bizottság, amelynek az a feladata, hogy átfésülje újból a szabályzat szövegét, és a szükséges javításokat elvégezze. Ez a szűkebb bizottság 2010 novemberében befejezte az észrevételek megvitatását, valamint a szabályzat szövegének tüzetes átnézését. A Magyar Nyelvi Bizottság teljes ülése 2010. november 30-án a javított változatot megvitatta és jóváhagyta. A bizottság (az Akadémia I. Osztályával egyetértve) nem látta az időt alkalmasnak nagyobb arányú, a helyesírás alapjaiban történő változtatásokra. Az ilyen átalakítás ugyanis inkább káoszt teremtene, mintsem a helyesírás egységét szolgálná. 2011-ben a bizottság *A magyar helyesírás szabályai* 12. kiadása szótári részének problémáival foglalkozott: bővítéssel, a határon túli szavak szótárba kerülésének kérdéseivel; az eltérések (AkH.–Osiris-helyesírás) felülvizsgálatával; továbbá döntött a határozós és a jelzős szerkezetek írásában, valamint egyes szavak helyesírásának megváltoztatásában is.

A Magyar Nyelvi Bizottság a helyesírási szabályzat gondozásával fontos akadémiai hagyományt, szakmai örökséget éltet tovább. Az Akadémiának megalakulásától kezdve célja volt az anyanyelv művelése és olyan magas szintre emelése, hogy azon a tudományokat magyar nyelven lehessen művelni. Ehhez természetesen hozzátartozott a helyesírás egységének a megteremtése, majd a későbbiekben ennek megtartása is. A mindenkori szabályzat módosítására, a nyelv változásaihoz való hozzáigazítására időről időre szükség van. Fontos ugyanis, hogy egy nemzetnek, egy nyelv- és népközösségnek legyen szilárd alapokon nyugvó, a hagyományt, de a nyelvben végbemenő, illetve az utóbbi évtizedekben érzékelhető változásokat, valamint a jelen írásgyakorlatot egyaránt figyelembe vevő szabályzata. Ez a hagyomány és szükség vezette a bizottságot az 1984-ben kiadott *A magyar helyesírás szabályai* 11. kiadásának felülvizsgálatára és a 12. kiadás előkészítésére.

## A 2011. évi tudományos bizottsági struktúra átalakításából következő változások

A Magyar Nyelvi Bizottság 2011-től Magyar Nyelvi Osztályközi Állandó Bizottság néven folytatja munkáját.

*Heltainé Nagy Erzsébet*  
a Magyar Nyelvi Bizottság titkára  
egyetemi docens  
Károli Gáspár Egyetem BTK  
tudományos főmunkatárs  
MTA Nyelvtudományi Intézet

## A Magyar Nyelvi Osztályközi Állandó Bizottság 2012. évi beszámolója

**A bizottság neve:** Magyar Nyelvi Osztályközi Állandó Bizottság. A bizottság az MTA I., a II., a III., a IV., az V., a VI., a VII., a VIII., a IX., a X. és a XI. osztályának közös testülete.

**A bizottság elnöke:** *Keszler Borbála*, **társelnöke:** *Grétsy László*, **titkára:** *Tóth Etelka*. **A bizottság létszáma:** 29; akadémikus 10; MTA doktora/tudomány doktora: 8; kandidátus 3; PhD: 6; + 2 fő minősítés nélküli.

A bizottságnak 4 tagja (Gerstner Károly, Keszler Borbála, Prószéky Gábor, Siptár Péter) doktor-képviselője az MTA I. Osztályának, 10 tagja pedig a Nyelvtudományi Bizottságnak.

**Köztestületi tagok létszáma:** 27 fő.

**A bizottság al- és munkabizottságai:** a bizottság tagjaiból egy szűkebb (11 tagú) albizottság alakult Keszler Borbála vezetésével, amelynek tagjai: Antalné Szabó Ágnes, Földi Ervin, Gerstner Károly, Heltainé Nagy Erzsébet, Hőnyi Ede, Laczkó Krisztina, Mártonfi Attila, Siptár Péter, Tóth Etelka, Zimányi Árpád.

**A tudományos bizottság ülései:** 2012-ben a bizottság 8 ülést tartott: 2012. február 7-én, május 15-én, június 12-én, július 3-án, október 30-án, november 19-én, november 27-én, december 17-én.

## Az egyes ülések

### 2012. február 7.

A bizottság Nyomárkay István elnökletével megválasztotta a bizottság új vezetését:

Elnök: Kaán Miklósné Keszler Borbála

Társelnök: Grétsy László

Titkár: Tóth Etelka

A bizottság ismételten megválasztott elnöke tájékoztatta a jelenlevőket arról, hogy a szabályzati rész munkálatai befejeződtek. Keszler Borbála felidézte, hogy a munkálatok 2003-ban kezdődtek. A bizottság a szabályzat új változatának szövegét a 2009. június 16-i ülésén fogadta el, azzal a fenn-tartással, hogy a bizottság 12 tagjából alakuljon egy szűkebb bizottság, amelynek az a feladata, hogy átfésülje újból a szabályzat szövegét, és a szükséges javításokat elvégezze. Ez a szűkebb bizottság 2010 novemberében befejezte az észrevételek megvitatását, valamint a szabályzat szövegének tü-zetes átnézését. A Magyar Nyelvi Bizottság teljes ülése 2010. november 30-án a javított változatot megvitatta és jóváhagyta.

2011-ben folyamatosan dolgozott a Magyar Nyelvi Bizottság által megbízott szűkebb munkabizottság, és átfésülte újra a szabályzat szövegét, majd megállapodott a szótárral kapcsolatos elvi kérdésekben, és megtárgyalta a szótári résszel kapcsolatos vitás kérdéseket. Mindezeket a Magyar